

Секція: Бухгалтерський облік, аналіз і аудит

Паршаков Валерій Миколайович

здобувач

Державного університету "Житомирська політехніка"

м. Житомир, Україна

АНАЛІЗ ВИТРАТИ НА ОХОРОНУ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА ПРИ ДОБУВАННІ ГРАНІТУ

Діяльність з добування декоративного та будівельного каменю, вапняку, гіпсу, крейди та глинистого сланцю, що здійснюють підприємства відповідного профілю, як вид економічної діяльності вочевидь виступає об'єктом аудиту. Визначимо головні особливості цього специфічного процесу виробництва продукції, що здійснюється за використання відповідних ресурсів (сировини, матеріалів, устаткування, робочої сили, технологічних процесів тощо)) та характеризується витратами на виробництво, процес виробництва, випуск продукції в контексті фокусування останнього виду незалежного контролю, який здійснюється суб'єктами аудиторської діяльності за угодою з підприємством [1; 2, с. 10].

Процес видобутку граніту передбачає застосування відповідної технології, що передбачає наявність послідовних технологічних процесів, які залежать від видів робіт, а саме: розкривних та добувних [3-7]. Так, розкривні роботи, що виконуються задля виймання та переміщення розкриву з метою підготовки до виймання основної породи, передбачають підготовку порід до виймання, власне виймання, завантажування, транспортування, розвантаження, відвалоутворення або складування; добувні роботи, що полягають у добуванні основної породи з готової до видобування частини родовища, передбачають підготовку масиву до відокремлення каміння, власне відбійка або відбивання каміння від масиву, витяг каміння, завантаження,

транспортування, розвантаження та складування [8, с. 10; 9]. При цьому, якщо за першим видом робіт, технологічні процеси є досить простими, другий вид передбачає альтернативність підходів до відбивання камню від масиву або відбійки [3; 4].

Видобуток граніту вирізняється застосування великої кількості різнотипних машин та обладнання відповідно до обраної технології процесу; втім, поза як, спектр таких механізмів принципово не змінюється на відповідних ідентичних технологічних етапах, таких як: підготовка до виймання, навантажування, перевезення, складування тощо.

Особливості технологічного процесу та управління діяльністю з видобування граніту в кар'єрі впливають на економічні аспекти господарської діяльності, які проявляються перед усім у:

- високому рівні фізичного зношення машин та обладнання (до 70%) [11], а також інших виробничих засобів праці, що, в свою, чергу вимагає його постійного ремонту та оновлення складу;
- залученні високопрофесійного персоналу до виконання основних високоточних виробничих робіт;
- постійному задіянні та обов'язковій присутності значної кількості обслуговуючого персоналу;
- проведенні регулярних допоміжних робіт щодо перебудови транспортних шляхів і ліній електропередач;
- споживанні значної кількості паливно-мастильних матеріалів та електроенергетичних ресурсів;
- порушенні термінів виконання технологічних етапів та робіт;
- економічно досить обтяжливому механізмі управління;
- необхідності швидкого прийняття управлінських рішень при всебічному обліку всіх впливаючих факторів та послідовно швидкій реалізації цих рішень;
- необхідності здійснення природоохоронної діяльності.

Остання позиція потребує приділення більшої уваги, оскільки згідно концепції сталого розвитку (економіка + довкілля + соціум), сформованих відповідно до неї Цілям сталого розвитку, визначених ООН, а також сформованих на основі останніх урядом для України, охорона навколишнього середовища набуває особливого значення в межах діяльності підприємств добувної галузі [12; 13].

Власне їх природоохоронну діяльність якнайкраще характеризуються показники витрат на охорону навколишнього середовища (таблиця 1).

Таблиця 1

Витрати на охорону навколишнього природного середовища за видами економічної діяльності за 2017-2019 рр. (у фактичних цінах, тис. грн)

	Усього за економікою	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів (В)	Добування інших корисних копалин та розроблення кар'єрів (08)
2017 рік			
Усього	31491958,5	5968063,1	144728,2
Капітальні інвестиції:			
усього	11025535,2	1467745,6	13991,4
з них на капітальний ремонт	1142584,8	315311	13991,4
Поточні витрати	20466423,3	4500317,5	130736,8
2018 рік			
Усього	34392270,3	7780234,5	155732,3
Капітальні інвестиції:			
усього	10074279,3	1742679,2	7823,2
з них на капітальний ремонт	1214521,7	307536,9	2745,3
Поточні витрати	24317991	6037555,3	147909,1
2019 рік			
Усього	43735862,1	9371091,9	126402
Капітальні інвестиції:			
усього	16255671,8	2136228,6	3060
з них на капітальний ремонт	1463351,2	334666	562
Поточні витрати	27480190,3	723863,3	123342

Джерело: складено на підставі [14]

Абсолютні показники вказують на наявність чітко сформованої тенденції за економікою в цілому та промисловістю групи В, оскільки

упродовж вказаних років витрати на охорону навколишнього середовища в їх межах в цілому зросли, в той час як зміни обсягу однойменних витрат підприємств за КВЕД 08 виявились не стабільними – з первинним зростанням та спадом в останній рік.

Опрацювання відносних показників свідчить про невтішні тенденції. Так, відсоткове співвідношення відповідних витрат підприємств групи В до цих витрат в межах економіки в цілому у відповідні роки склали – 18,9%, 22,6%, 21,4%; в той же час, відсоткове співвідношення відповідних витрат підприємств за кодом 08 до цих витрат в межах підприємств групи В у відповідні роки склали – 2,4%, 2%, 1,3%. На тлі певних коливань досить значних витрат підприємств секції В питома вага витрат підприємств з діяльністю за КВЕД 08 вражає своєю мізерністю та негативною тенденцією щодо скорочення.

Вивчення співвідношення капітальних інвестицій в загальній сукупності витрати послідовно в розрізі: економіки, підприємств секції В та підприємств за КВЕД 08 вказує на збереження загрозливих тенденцій щодо останніх, про що свідчать розраховані показники за визначеними роками:

- по економіці – 35%, 29% та 37% відповідно;
- за підприємствами секції В – 25%, 22% та 23 відповідно;
- за підприємствами за КВЕД 08 – 10%, 5% та 3 % відповідно;

Отже, як бачимо, попри обнадійливі тенденції щодо фактичної реалізації цілей сталого розвитку України в цілому по економіці та в межах секції В, підприємства, що здійснюють діяльність за КВЕД 08, демонструють певним чином деструктивний підхід до освоєння коштів на природоохоронну діяльність.

Література

1. Національний класифікатор України. Класифікатор видів економічної діяльності ДК 009:2010: Наказ Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 11.10.2010 № 457. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text>
2. Баранова А.О., Наумова Т.А., Кашперська А.І. Аудит: навчальний посібник. Х.: ХДУХТ, 2017. 246 с.
3. Бакка М.Т., Іськов С.С. Маркшейдерська справа (введення в спеціальність): навч. посібник; Житомир. держ. технол. ун-т. Житомир: ЖДТУ, 2006. 275 с.
4. Бакка М.Т. Організація і планування маркшейдерських та гірничих робіт: [навч. посібник]. Житомир : ЖДТУ, 2006. 356 с.
5. Прикладна геодинаміка вибуху в гірництві та геотехнічному будівництві: монографія / В. Г. Кравець [та ін.] ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Житомир. держ. технол. ун-т, Нац. тех. ун-т України "КПІ". Житомир : ЖДТУ, 2012. 163 с.
6. Основи гірничого виробництва: видобування нафти, газу та твердих корисних копалин: підручник / Роман Яремійчук, Василь Возний; М-во освіти і науки України, Івано-Франків. нац. тех. ун-т нафти і газу. К. : Кондор, 2011. 376 с.
7. Основи гірничого виробництва: навч. посібник / М.Т. Бакка, А.С. Лягутко, Г.Д. Пчолкін. Житомир: ЖІТІ, 1999. 430 с.
8. Карасев Ю.Г., Бакка Н.Т. Природный камень. Добыча блочного и стенового камня. СПб. : Санкт-Петербургский горный ин-т, 1997. 428 с.
9. Виймально-навантажувальні роботи на кар'єрах: [навч. посібник] / В. В. Коробійчук [та ін.] ; М-во освіти і науки України, Житомир. держ. технол. ун-т, Нац. техн. ун-т України "КПІ ім. І. Сікорського". Житомир : ЖДТУ, 2017. 436 с.

10. Обладнання для видобування блочного природного каменю: навч. посібник / [В.В. Коробійчук та ін.]. Житомир : ЖДТУ, 2011. 346 с.
11. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28.02.19 № 2697-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19?find=1&text=добувн#w1_1
12. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний в області сталого розвитку на період до 2030 року». URL: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/ru/>
13. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України №722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>
14. Витрати на охорону навколишнього природного середовища за видами економічної діяльності. URL: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2018/ns/vonsved/arch_vonsved_u.html